

som kunne forene parterne og dermed beboerne på Læsø, ikke bliver til noget. Nu deles et lille lokalsamfund midt over, og kimen til en mangeårig lokal strid er lagt. De små øsamfund har det jo ikke for godt i forvejen, og en vedtagelse af dette forslag, som den ene part i sagen med rette føler bliver trukket ned over hovedet på dem, er ikke ligefrem med til at bedre tilværelsen i et lille øsamfund.

Hvad angår de økonomiske konsekvenser for biavlerne med den gule bi, er det sådan, at der i lovforslaget tilbydes dækning for omkostningerne i forbindelse med tvangsomskiftningen af dronninger. Beløbet i forbindelse med tvangsomskiftningen er beregnet til ca. 50.000 kr. For driftstab, der efter ministerens opfattelse kun kan forekomme i tilfælde af fejlindsættelser med brune dronninger, ydes der ca. 40.000 kr. Ministeren oplyser som svar på spørgsmål 19 til udvalget: »For så vidt angår spørgsmålet om erstatning for tab i forbindelse med ophør med biavl på grund af tvangsudskiftningen, skal oplyses, at den almindelige erstatningsrets regler anvendes ved beregning af erstatninger ved ekspropriation. Heraf følger, at den skadelidende har en pligt til at søge sit tab begrænset mest muligt. Det er herefter Landbrugsministeriets opfattelse, at de biavlere på Læsø, der ikke ønsker at udskifte deres bier af anden race med brune bier og i stedet ophører med biavl, ikke vil være berettiget til erstatning for manglende indtjening på grund af ophøret. Derimod vil de være berettiget til i stedet at modtage den kontante værdi af dronningerne fastsat efter almindelig markedsværdi.«

Heri er Fremskridtspartiet ikke enig. Ved en ekspropriation efter grundlovens § 73, stk. 1, skal der betales »fuldstændig erstatning«.

Som svar på spørgsmål 22 oplyser Justitsministeriet blandt andet, at: »Som momenter, der må tillægges betydning ved udøvelsen af dette skøn, peges (i den statsretlige litteratur) navnlig på . . . om indgrebet går ud på . . . en tilintetgørelse af denne (ejendomsretlige) råden (om et indgreb har karakter af ekspropriation) . . .«. Videre hedder det: ». . . at en tvangsudskiftning af bier i det foreliggende ville være et indgreb, der måtte antages at være af ekspropriativ karakter, og at en sådan ordning derfor kun ville kunne gennemføres ved lov og mod fuldstændig erstatning«.

Med andre ord er det fastslået, at der i dette tilfælde er tale om en ekspropriation, og at der skal betales fuldstændig erstatning.

Vedrørende spørgsmålet om »fuldstændig erstatning« oplyser Justitsministeriet endvidere som svar på spørgsmål 22: »Dette indebærer, at de berørte biejere skal kompenseres for ethvert tab, der påføres dem som følge af forbudet mod hold af andre bier end brune bier. Dette omfatter ikke alene udgifter til anskaffelse af nye bier og udgifter i forbindelse med udskiftningen, men også eventuelle driftstab, som kan dokumenteres«. Fremskridtspartiet har derfor stillet ændringsforslag til § 14 a, stk. 3, for mere præcist at få fastslået omfanget af erstatningen.

Som svar på spørgsmål 23 om grundlovens § 74 om »den fri og lige adgang til erhverv« hedder det om bestemmelsens forbehold, at ». . . lovgiveren er stillet frit med hensyn til, i hvilket omfang han ønsker at gennemføre erhvervsfrihed«. Paragraffen må derfor siges at være uden enhver forfatningsretlig betydning. Man var på den grundlovgivende rigsforsamling fuldt ud klar over bestemmelsens retlige tomhed, og et betydeligt mindretal ønskede af den grund at lade paragraffen udgå. Et flertal ønskede dog at bevare bestemmelsen, »idet den dog indeholder en bestemt opfordring til en fornyet prøvelse af de bestående indskrænkninger i den lige og frie adgang til erhverv. . .«.

Ud over det skræmmende i at kunne konstatere, at § 74 kun er »tomhed« og »uden enhver forfatningsretlig betydning«, så fremgår det af svaret, at bestemmelsen har betydning i forbindelse med ». . . en fornyet prøvelse af de bestående indskrænkninger. . .«, hvilket må få betydning i forbindelse med en eventuel anmodning om fri proces.

Det fremgår nemlig af svaret på spørgsmål 24 om bl.a. fri proces, at »justitsministeren kan, når særlige grunde taler derfor, efter ansøgning meddele fri proces, selv om betingelserne i § 330 (retsplejeloven) ikke er opfyldt . . .«.

Efter Fremskridtspartiets opfattelse må svarene på spørgsmål 22, 23 og 24 klart give anledning til, at ekspropriationen kan indbringes for domstolene som fri proces, såfremt de berørte biavlere måtte ønske en efterprøvning af ekspropriationen samt erstatningens størrelse.